

УДК 347.122

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.4.03>**Андрій Жук,**

аспірант

Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака

Національної академії правових наук України

ВІДНОВЛЕННЯ СТАНОВИЩА, ЯКЕ ІСНУВАЛО ДО ПОРУШЕННЯ, ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

У статті акцентовано увагу на можливості застосування відновлення становища, яке існувало до порушення, як способу захисту в корпоративній сфері. Встановлено, що відновлення становища, яке існувало до порушення, у системі захисту корпоративних прав є універсальним способом захисту, який має у цій сфері особливі, притаманні лише їй прояви.

Зроблено висновок, що втрата корпоративного контролю є протиправним позбавленням учасника юридичної особи корпоративного типу належної (належних) йому частки (акцій) у статутному капіталі товариства, внаслідок чого він втрачає можливість здійснювати вплив на діяльність корпорації. В цьому разі потерпілий прагне ефективно та найбільш повно відновити свої порушені права, у зв'язку з чим застосовує ті способи захисту, що спрямовані на відновлення права на частку у статутному капіталі товариства. Обґрунтовано недоцільність ототожнення відновлення корпоративного контролю та відновлення становища, яке існувало до порушення, з огляду на те, що відновлення корпоративного контролю є комплексним спеціальним способом захисту, що спрямований на повернення учаснику юридичної особи корпоративного типу можливості своїми рішеннями впливати на діяльність останньої шляхом відновлення права власності на протиправно відібрані від нього корпоративні права. Відновлення становища, яке існувало до порушення, у процесі відновлення корпоративного контролю не є ефективним способом захисту у разі незаконного позбавлення особи корпоративних прав, проте його застосування є доцільним щодо ліквідації негативних наслідків, спричинених таким позбавленням, зокрема, стосовно скасування реєстраційних дій, пов'язаних із протиправним переоформленням права власності на корпоративні права.

Окремо в межах статті зроблено висновок, що переведення на особу прав та обов'язків покупця не є спеціальним різновидом відновлення становища, яке існувало до порушення, з огляду на різний механізм відновлення порушеного права. Переведення на особу прав та обов'язків покупця частки (акцій) у статутному капіталі юридичної особи корпоративного типу у своїй правозахисній здатності обмежується тільки поверненням учаснику корпорації протиправно відібраної можливості перш за все придбати частку, що відчувається іншим учасником, однак ліквідувати негативні наслідки порушення такого переважного права, пов'язані, зокрема, зі скасуванням неправомірних реєстраційних дій, за допомогою переведення на особу прав і обов'язків покупця неможливо. Натомість ефективним у цьому контексті способом захисту є відновлення становища, яке існувало до порушення. При цьому для відновлення порушених переважних прав на купівлю частки у статутному капіталі корпорації та усунення усіх спричинених цим негативних правових наслідків найбільш доцільним є одночасне застосування вищезазначених способів захисту.

Ключові слова: суб'єктивне право, відновлення становища, що існувало до порушення, способи захисту, корпоративне правовідношення, корпоративне управління, втрата корпоративного контролю, переведення прав та обов'язків покупця.

Постановка проблеми. Дослідження та встановлення особливостей застосування відновлення становища, яке існувало до порушення, у сфері захисту корпоративних прав обумовлені динамічними темпами розвитку вітчизняної економіки на основі ринкової моделі, що є передумовою значного розширення сфери діяльності юридичних осіб корпоративного типу та зростання кіль-

кості випадків порушень корпоративних прав, що потребують належного та ефективного захисту.

Загалом питанню систематизації та класифікації способів захисту корпоративних прав присвячено чимало наукових праць, однак єдиної позиції щодо цього сьогодні не склалось. Так, наприклад, Н.І. Костова поділяє способи захисту, які застосовуються

в корпоративному праві, на дві категорії, а саме універсальні, які застосовуються для захисту цивільних прав (відшкодування шкоди, припинення правовідношення, відновлення становища, яке існувало до порушення тощо), та спеціальні, які застосовуються у корпоративних відносинах [1, с. 166]. І.М. Галіян, досліджуючи специфіку захисту корпоративних прав учасників господарських товариств, обґрунтовує доцільність класифікації спеціальних способів захисту корпоративних прав за критерієм об'єкта захисту на способи захисту, що впливають з участі в управлінні товариством; способи захисту, що впливають з неправомірного припинення участі в товаристві; способи захисту прав на придбання (відчуження) частки у статутному (складеному) капіталі (акцій); способи захисту, що застосовуються у разі неправомірного припинення корпоративних прав [2, с. 24].

Як вбачається, наведені класифікації способів захисту корпоративних прав відповідають усталеним у доктрині підходам до поділу способів захисту цивільних прав загалом. При цьому вибір способів захисту буде залежати від природи корпоративних прав шляхом визнання права або відмови від визнання права, відновлення становища, яке існувало до порушення, припинення дій, що порушують корпоративні права, поновлення правового статусу, примусового виконання обов'язку, примусового припинення правовідносин незалежно від того, що ми отримали оновлену позицію законодавця щодо можливості вибору способу захисту судовою інституцією [3, с. 176].

Метою статті є розгляд застосування відновлення становища, яке існувало до порушення, як способу захисту в корпоративній сфері.

Виклад основного матеріалу. Відновлення становища, яке існувало до порушення, у системі захисту корпоративних прав є універсальним способом захисту, який має у цій сфері особливі, притаманні лише їй прояви. І.О. Назімов щодо цього зазначає, що порушення права учасника корпорації на частку в корпорації служить підставою для використання способів захисту, спрямованих на відновлення його становища як учасника корпорації. До таких способів захисту дослідник відносить реституцію, визнання права на незаконно втрачену частку участі в корпорації, відновлення корпоративного контролю, переведення на себе прав та обов'язків покупця у разі порушення права переважної купівлі частки в корпорації [4, с. 38].

З огляду на те, що автор є прихильником позиції щодо сприйняття відновлення становища, яке існувало до порушення, не як способу захисту, а як його загальної мети, зазначений підхід не викликає подиву. Водночас у ході дослідження нами неодноразово обґрунтовувалась позиція щодо самостійного та універсального характеру цього способу захисту суб'єктивних прав та необхідність сприйняття його саме як способу захисту, з огляду на що ми не поділяємо думку про розуміння реституції та визнання права на частку як проявів відновлення становища, яке існувало до порушення. Проте правова природа відновлення корпоративного контролю як спеціального способу захисту корпоративних прав викликає чималий інтерес, адже у юридичній літературі неодноразово наголошується на його схожості з відновленням становища, яке існувало до порушення, з урахуванням чого вважаємо за доцільне встановити їх співвідношення.

Корпоративний контроль за своєю природою є доволі абстрактною категорією з конкретним змістом, який полягає в тому, що учасники юридичних осіб корпоративного типу, володіючи корпоративними правами, мають можливість впливати на діяльність корпорації шляхом безперешкодної реалізації цих прав, тобто фактично підґрунтям для здійснення корпоративного контролю є передбачена ч. 1 ст. 167 ГК України правомочність щодо управління корпорацією, що входить до змісту корпоративних прав. На думку І.А. Селіванової, недосконалість чинного законодавства й правозастосовчої практики робить можливим загарбання корпоративного контролю за допомогою легальних або напівлегальних методів, що спричиняють позбавлення власника корпоративних прав або істотно обмежують можливість їх реалізації [5, с. 36].

Як зазначається щодо цього в юридичній літературі, втрата корпоративного контролю можлива або в результаті недобросовісних дій органів управління господарських товариств чи учасників товариства, або в результаті неправомірних дій третіх осіб. Судова практика розкриває різні способи втрати корпоративного контролю. Так, у результаті реорганізації господарського товариства акціонер (учасник) може виявитися власником меншої кількості акцій (часток) або власником акцій (часток) їх меншої номінальної вартості чи взагалі перестати бути власником будь-яких акцій (часток). Наприклад, втрачені в результаті неправомірних дій акції (частки) можуть перестати існувати в юридичному сенсі («розмиті» шляхом збільшення статутного капіталу

й перерозподілу, в результаті конвертації акцій у частки або акцій однієї особи в акції іншої особи) [6].

Отже, втрата корпоративного контролю є протиправним позбавленням учасника юридичної особи корпоративного типу належної (належних) йому частки (акцій) у статутному капіталі товариства, внаслідок чого він втрачає можливість здійснювати вплив на діяльність корпорації, тобто передумовою втрати корпоративного контролю є позбавлення особи права власності на частку (акції) або зменшення їх розміру таким чином, щоб унеможливити прийняття особою принципово важливих рішень у межах діяльності корпорації, наприклад, щодо формування її органів управління, внесення змін до установчих документів. Вбачається, що втрата корпоративного контролю має протиправний характер, адже позбавлення особи корпоративних прав у цьому разі відбувається без її безпосереднього волевиявлення і, як правило, таємно. При цьому особа, що вчинила низку неправомірних дій, внаслідок яких потерпілий втратив належну йому частку в корпорації, отримує можливість здійснювати правомочності з незаконно набутих корпоративних прав. Цілком очевидно, що в цьому разі потерпілий прагне ефективно та найбільш повно відновити свої порушені права, у зв'язку з чим застосовує ті способи захисту, що спрямовані на відновлення права на частку у статутному капіталі товариства.

Отже, залежно від конкретних обставин і причин, які спричинили втрату частки у статутному капіталі товариства, корпоративні права такої особи можуть бути відновлені за допомогою застосування різних способів захисту, а саме шляхом подання позову про визнання права власності на частку; шляхом подання позову про оскарження рішення загальних зборів учасників товариства про виключення учасника у зв'язку з несплатою частки; шляхом подання позову про відновлення корпоративного контролю над товариством [7].

Якщо перші два способи захисту знаходять своє відображення у чинному законодавстві України, то такий спосіб захисту, як відновлення корпоративного контролю, у жодному з нормативно-правових актів не закріплено, з огляду на що викликає чималий інтерес. Річ у тім, що в юридичній літературі під відновленням корпоративного контролю розуміють спосіб захисту, передбачений п. 4 ч. 2 ст. 16 ЦК України, а саме відновлення становища, яке існувало до порушення.

Так, у сфері корпоративних відносин реалізація цього способу захисту прав може

виражатися у вигляді присудження позивачеві відповідної частки у статутному капіталі господарського товариства з огляду на те, що він має право на таку участь у господарському товаристві, яке він мав би під час дотримання вимог чинного законодавства. Викладена позиція може бути застосована до ситуацій, коли після втрати особою частки в статутному капіталі відбувається збільшення статутного капіталу, укладаються угоди з частками, зрештою, стає складно визначити, на чію користь перейшла втрачена частка. Фактично зміна розміру статутного капіталу та співвідношення часток учасників приводить до того, що спірна частка у статутному капіталі товариства, що раніше належала позивачеві, перестає існувати в первинному вигляді, у зв'язку з чим застосування реституції шляхом повернення частки є неможливим. Безперечно, потерпілий міг би стягнути компенсацію вартості такої частки, але, як відомо, цінність частки здебільшого полягає не в її дійсній вартості, а у володінні корпоративними правами, бізнес-можливостях та інших благах. У такій ситуації, як зазначається в юридичній літературі, належним способом захисту є відновлення корпоративного контролю у вигляді повернення такого стану правовідносин, який існував би за відсутності порушення прав особи, частка якої вибула, тобто позивачу має бути повернута частка, ідентична втраченій, у відсотковому співвідношенні [7].

На наш погляд, правильність такої позиції викликає сумніви з декількох причин. По-перше, як уже неодноразово зауважувалось, застосування відновлення становища, яке існувало до порушення права, є можливим за умови, якщо суб'єктивне право не припиняє свого існування після порушення і може бути реально відновлене шляхом усунення негативних наслідків правопорушення. Цей висновок знаходить своє відображення в узагальненнях вищих судових інстанцій. Оскільки втрата корпоративного контролю є наслідком позбавлення особи певного обсягу корпоративних прав, тобто право власності на ці права у їх носія припиняється, очевидно, що відновити його шляхом лише відновлення становища, яке існувало до порушення, не вдається, що відображено в одній із судових справ, що розглядалася господарським судом Запорізької області (справа № 908/922/17) [8].

Із матеріалів цієї справи вбачається, що позовні вимоги про поновлення корпоративного контролю включали кілька самостійних способів захисту порушених корпоративних прав, зокрема визнання протиправними рішення загальних зборів,

визнання права власності, а також відновлення становища, яке існувало до порушення (скасування записів у державному реєстрі, поновлення державної реєстрації випуску акцій), що не викликає подиву, адже корпоративні права, які опосередковують виникнення в особи корпоративного контролю у межах діяльності юридичної особи корпоративного типу, є особливими об'єктами цивільного права, обіг яких супроводжується вчиненням цілої низки додаткових дій, зокрема у сфері державної реєстрації. Саме тому, на нашу думку, у разі протиправного позбавлення особи належній їй частки чи акцій у статутному капіталі корпорації одного способу захисту недостатньо для того, щоби повноцінно відновити порушені корпоративні права, адже разом із необхідністю повернення їх особі шляхом застосування віндикації чи визнання права власності на корпоративні права виникає потреба ліквідації негативних наслідків порушення, наприклад, щодо скасування змін до установчих документів та державної реєстрації змін стосовно складу учасників, вчинених внаслідок протиправного переоформлення права власності на корпоративні права.

Щодо доцільності застосування такого способу захисту, як відновлення корпоративного контролю, в приватноправовій доктрині поширеною є думка про те, що з таким позовом необхідно звертатися лише в тих випадках, коли порушене право не може бути захищене жодним іншим способом, передбаченим, а іноді і запропонованим законодавством, оскільки інакше буде відбуватися невинновдане розмивання меж між різними способами захисту порушених прав, необґрунтовані заміна й підміна однієї вимоги іншою, що є особливо небезпечним [9, с. 75].

Отже, доходимо висновку про неможливість отожднення відновлення корпоративного контролю та відновлення становища, яке існувало до порушення, з огляду на те, що відновлення корпоративного контролю є комплексним спеціальним способом захисту, що спрямований на повернення учаснику юридичної особи корпоративного типу можливості своїми рішеннями впливати на діяльність останньої шляхом відновлення права власності на протиправно відібрані від нього корпоративні права. На нашу думку, це може бути досягнуто насамперед шляхом пред'явлення вимоги про підтвердження наявності корпоративних правовідносин між позивачем та корпорацією задля факту належності позивачеві корпоративних прав, які були втрачені ним внаслідок неправомірних дій третіх осіб поза його

волею. Відновлення становища, яке існувало до порушення, у процесі відновлення корпоративного контролю не є ефективним способом захисту у разі незаконного позбавлення особи корпоративних прав, проте його застосування є доцільним щодо ліквідації негативних наслідків, спричинених таким позбавленням, зокрема, стосовно скасування реєстраційних дій, пов'язаних із протиправним переоформленням права власності на корпоративні права.

Ще одним передбаченим цивільним законодавством способом захисту, спрямованим на відновлення становища, яке існувало до порушення прав учасників корпорацій, є переведення на себе прав та обов'язків покупця у разі порушення права переважної купівлі частки в юридичній особі корпоративного типу [10, с. 45]. Щодо цього слід зазначити, що під час захисту корпоративних прав переведення прав та обов'язків покупця як спосіб захисту застосовується тоді, коли було допущено порушення права учасника (акціонера) товариства на переважне право купівлі частки (акцій) за їх відчуження іншим учасником (акціонером) третій особі. Переведення прав та обов'язків покупця є не тільки найбільш ефективним, але й практично єдиним способом захисту порушеного переважного права [11, с. 21].

І.О. Назімов стверджує, що такий спеціальний спосіб, як переведення на особу, чие переважне право на купівлю частки у корпорації порушене, прав та обов'язків покупця спрямований саме на відновлення становища, яке існувало до порушення права, обґрунтовуючи це тим, що, по-перше, його застосування веде до отримання потерпілими того, на що вони обґрунтовано розраховували, вступаючи в юридичну особу: організаційно-правові форми юридичних осіб корпоративного типу припускають збереження постійного складу учасників або принаймні контрольовану його зміну. Отже, на думку дослідника, придбання частки в такій корпорації третьою особою без відома інших учасників грубо порушує їх права. По-друге, є підстави вважати, що застосування цього способу захисту може привести до відновлення порушеного права в натурі [10, с. 45].

Вважаємо, що із зазначеним важко не погодитись, адже юридична особа корпоративного типу є не лише об'єднанням майна, але й союзом осіб, які домовляються про здійснення певної суспільно корисної діяльності від імені корпорації та спільне досягнення визначених ними цілей, з огляду на що можна говорити про наявність особливих взаємовідносин між учасниками кор-

порації зі значною часткою фідучіарності. Це, як правило, передбачає незмінність їх складу або специфічний ускладнений порядок відчуження належних учасникам часток із наданням переваги їх купівлі іншим учасникам корпорації для унеможливлення виникнення корпоративних прав у третіх осіб, які зі значною часткою ймовірності матимуть власні корпоративні інтереси, що може призвести до виникнення корпоративних конфліктів, тому значення правового закріплення такого спеціального способу захисту корпоративних прав, як переведення на особу прав та обов'язків покупця частки (акцій), важко переоцінити.

Для того щоб відповісти на питання про те, чи є цей спосіб захисту спеціальним різновидом відновлення становища, яке існувало до порушення, необхідно провести порівняльний аналіз їх правової природи, у тому числі підстав та наслідків застосування.

Перш за все відзначимо можливість віднесення переведення прав та обов'язків покупця частки (акцій) до відновлювальних способів захисту прав з огляду на те, що основною метою його застосування є відновлення безперешкодної реалізації переважного права учасника корпорації на купівлю частки (акцій), що споріднює його з відновленням становища, яке існувало до порушення.

Підставою застосування переведення на особу прав та обов'язків покупця є порушення його переважного права на купівлю частки (акцій) у статутному капіталі юридичної особи корпоративного типу, що знаходить свій прояв, зокрема, у неповідомленні учасником корпорації про свій намір продати належну йому частку інших учасників, що приводить до відчуження корпоративних прав третім особам в обхід реалізації іншими учасниками корпорації належного їм переважного права на купівлю відчужуваної частки. З цього робимо висновок про те, що підстави для застосування й переведення на особу прав та обов'язків покупця і відновлення становища, яке існувало до порушення, також є доволі схожими, що може свідчити на користь їх однакової правової природи.

Водночас, на нашу думку, ключовим у питанні співвідношення цих способів захисту є правові наслідки їх застосування, що доцільно продемонструвати на прикладі судової справи, що розглядалася Господарським судом Херсонської області (№ 923/177/18) [12]. Як вбачається з аналізу матеріалів цієї справи, для захисту порушеного переважного права позивача на купівлю частки у статутному капіталі ТОВ було застосовано спеціальний спосіб захисту,

а саме переведення на особу прав і обов'язків покупця, завдяки чому відбулось повноцінне відновлення можливості позивача першочергово придбати відчужувану частку у статутному капіталі. Водночас використано інший спосіб захисту прав, а саме відновлення становища, яке існувало до порушення, правовим результатом чого стало усунення негативних наслідків, спричинених порушенням переважного права, зокрема, щодо скасування реєстраційних записів, що були вчинені після протиправного відчуження частки третьої особі.

Висновки

Отже, можна зробити висновок про те, що переведення на особу прав та обов'язків покупця й відновлення становища, яке існувало до порушення, справді є доволі схожими за своєю природою способами захисту цивільних прав з огляду на належність їх до групи відновлювальних способів захисту; схожі підстави їх застосуванням, якими є порушення суб'єктивних цивільних прав.

Водночас, на нашу думку, є усі підстави для висновку про те, що переведення на особу прав та обов'язків покупця не є спеціальним різновидом відновлення становища, яке існувало до порушення, з огляду на різний механізм відновлення порушеного права. Переведення на особу прав та обов'язків покупця частки (акцій) у статутному капіталі юридичної особи корпоративного типу у своїй правозахисній здатності обмежується виключно поверненням учаснику корпорації протиправно відібраної можливості першочергово придбати частку, що відчужується іншим учасником, однак ліквідувати негативні наслідки порушення такого переважного права, пов'язані, зокрема, зі скасуванням неправомірних реєстраційних дій, за допомогою переведення на особу прав та обов'язків покупця неможливо. Натомість ефективним у цьому контексті способом захисту є відновлення становища, яке існувало до порушення. При цьому, на нашу думку, для відновлення порушених переважних прав на купівлю частки у статутному капіталі корпорації та усунення усіх спричинених цим негативних правових наслідків найбільш доцільним вбачається одночасне застосування вищезазначених способів захисту.

Список використаних джерел:

1. Костова Н.І. Захист прав засновників акціонерного товариства. *Митна справа*. 2013. № 6 (2.2). С. 166.
2. Галіян І.М. Захист корпоративних прав учасників господарських товариств: цивільно-

правові аспекти : дис. ... докт. філософ. наук : спец. 081 «Право». Київ, 2020. С. 24.

3. Бігняк О.В. Цивільно-правовий захист корпоративних прав в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.03. Одеса, 2018. С. 176.

4. Назимов И.А. Восстановление положения, существовавшего до нарушения прав участников юридических лиц корпоративного типа : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 Екатеринбург, 2014. С. 38.

5. Селиванова И.В. Правовые аспекты поглощения компаний в Украине. *Юридичний радник*. 2006. № 3. С. 36.

6. Мишин Ю.А. Утрата и восстановление корпоративного контроля на примере одного спора (спор акционеров ПАО «Восточный экспресс-банк»). *Молодой ученый*. 2020. № 3 (293). С. 206–209. URL: <https://moluch.ru/archive/293/66394> (дата звернення: 22.02.2021).

7. Михальчук Ю.С. Восстановление корпоративного контроля при утрате доли в уставном капитале ООО (ч. I). 2015. URL: https://zakon.ru/blog/2015/9/17/vosstanovlenie_korporativnogo_kontrolya_pri_utrate_doli_v_ustavnom_kapitale_ooo_chast_i_0 (дата звернення: 23.02.2021).

8. Рішення Господарського суду Запорізької області у справі від 18 жовтня 2017 р. № 908/922/17 URL: <https://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=5&id=95370&menu=96006> (дата звернення: 23.02.2021).

9. Тутынина В.В. Восстановление положения, существовавшего до нарушения права, как способ защиты гражданских прав : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 ; Московская академия экономики и права. Москва, 2016. С. 75.

10. Назимов И.А. Восстановление положения, существовавшего до нарушения прав участников юридических лиц корпоративного типа : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 Екатеринбург, 2014. С. 45.

11. Смирнов Г.В. Особливості переведення прав та обов'язків покупця як способ захисту порушеного переважного права в корпоративних відносинах. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 21.

12. Рішення Господарського суду Херсонської області у справі від 15 серпня 2018 р. № 923/177/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76507216> (дата звернення: 23.02.2021).

Andrii Zhuk. Renewal of the situation which existed before a violation as a way of protecting corporate rights

The article focuses on the possibility of using the restoration of the situation that existed before the violation, as a method of protection in the corporate sphere. It is established that the restoration of the situation that existed before the violation in the system of corporate rights protection is a universal method of protection, which has special manifestations in this area.

It is concluded that the loss of corporate control is an illegal deprivation of a participant of a corporation of his share in the authorized capital of the company, as a result of which he loses the ability to influence the activity of corporation. In this case, the victim seeks to effectively and most fully restore his violated rights, and therefore uses those means of protection aimed at restoring the right to share in the authorized capital of the company. The inexpediency of identifying the restoration of corporate control and the restoration of the situation that existed before the violation is substantiated, given that the restoration of corporate control is a comprehensive special method of protection aimed at returning the participant of a corporate entity to influence the activities of the latter by restoring the right of ownership of corporate rights illegally taken from him. Restoration of the situation that existed before the violation in the process of restoring corporate control is not an effective way to protect in case of illegal deprivation of corporate rights, but its use is appropriate to eliminate the negative consequences of such deprivation, in particular, the cancellation of registration actions related to the illegal re-registration of ownership of corporate rights.

Separately, the article concludes that the transfer of the rights and obligations of the buyer is not a special kind of restoration of the situation that existed before the violation, given the different mechanism of restoration of the violated right. The transfer to a person of the rights and obligations of the buyer of a share (shares) in the authorized capital of a legal entity of a corporate type is limited exclusively to the return to a member of the corporation unlawfully deprived the opportunity to priority purchase of a share that alienated by another member, but the elimination of the negative consequences of the violations of such predominant rights related in particular to the cancellation of the registration of illegal actions by the person transferring the rights and duties of the buyer are not possible. Instead, an effective remedy in this context is to restore the situation that existed before the violation. At the same time, in order to restore the violated predominant rights to purchase a share in the authorized capital of the corporation and to eliminate all the negative legal consequences caused by it, the synchronized application of the above methods of protection is considered most appropriate.

Key words: subjective right, restoration of the situation that existed before the violation, methods of protection, corporate legal relationship, corporate governance, loss of corporate control, transfer of rights and obligations of the buyer.